

KONTSUMITZEN DUGUN ETA SORTZEN DUGUN EDUKIARI BURUZKO PENTSAMENDU KRITIKORAKO GIDA

Mezu eta eduki guztiek egilea eta helburuak dituzte. Edozein eduki edo mezu mota modu kritikoan nola aztertu dezakegu jakitea oso garrantzatsua da: sare sozialetako edukiak, online artikulatuak, liburuak, telebista-programak, iragarkiak, artelanak...

Orri hau eta ariketa hauek geure buruari eta adingabeei edukiak nola fabrikatzen eta kontsumitzen diren kritikoki pentsatzen laguntzeko erabil ditzakegu. DBHtik aurrerako adingabeentzat.

Galderak

1. Nork sortu du mezu edo eduki hau?
 - a. Pertsona, talde, erakunde edo enpresa batek sortu du?

Eduki guztiek egile bat eta helburu bat dutela onartzen laguntzen du. Aurkitu eta kontsumitzen ditugun eduki guztiak ikuspegi, aurrekari eta helburu bereziak dituen norbaitek sortu zituen. Garrantzitsua da ulertzea nola zalantzan jarri behar ditugun bai ikusten ditugun mezuak, bai mezuak partekatzen diren plataformak.

2. Zergatik/Zertarako sortu da mezua?
 - a. Mezuaren helburua informazioa ematea da? Entretenezkoa? Konbentzeka? (Edo konbinazioen bat?)
 - b. Zein da mezuaren publiko objektiboa? Nori zuzenduta dago?

Galdera honekin ikasleek mezuaren helburua aztertuko dute. Informatzeko, entretenezko edo konbentzitezko da, edo horien konbinazioen bat izan daiteke? Mezu jakin batzuk zergatik bidali diren ere azter dezakete. Boterea, dirua edo eragina irabazteko izan zen? Adineko ikasleentzat, egitura ekonomikoen azterketa izango da jokoan, hainbat bitarteko industrien atzetik.

3. Nork ordaindu zuen eduki hori sortu edo zabaltzeagatik?

a. Diruak komunikabide asko motibatzen ditu: Nork ordaindu zuen mezu hau emateko/sustatzeko? Zer gehiago ordaindu dute? Zer beste helburu izan ditzakete?

4. Mezua nola saiaturen da zure arreta erakartzen?

a. Zer teknika ari dira erabiltzen jendearen arreta bereganatzeko? Zer teknika erabiltzen ari dira jendearen arreta mantentzeko?

Publizitate-hesi bat, liburu bat, telebista- edo pelikula-programa bat, aplikazio mugikor bat, online iragarki bat, sustatutako argitalpen bat... edukiek gure arreta erakartzeko eta interesa izateko modu paregabeak dituzte. Eskaera emozionala erabiltzen ari dira? Umorea? Pertsona ospetsu bat erabiltzen dute? Zertarako?

Teknika berriek eta berritzaileek gure arreta nola hartzen duten, batzuetan konturatu gabe, ezagutzen ikasi behar dugu.

5. Nor dago ordezkaturik mezuan? Eta nor falta da?

- a. Norenak dira irudikatutako ikuspuntu, bizimodu eta balioak?
- b. Zer ikuspuntu, bizimodu eta balio falta dira?

Ikusten duguna interpretatzerakoan geure jatorria eta balioak garrantzitsuak diren bezala, mezuak edo edukiak ere balioz eta ikuspuntutik beteta daude. Ikasleei ikuspegi edo ahots jakin batzuk mezu jakin batean nola falta daitezkeen zalantzan jartzen eta kontuan hartzen laguntzen die. Ahotsak edo ikuspegiak falta badira, nola eragiten dio horrek bidaltzen den mezuari?

Kontuan hartu behar dugu ahots jakin batzuk alde batera uztearen eragina, eta geure buruari galdetu behar diogu: Zer ikuspuntu gustatuko litzaizkieke sartzea, eta zergatik? Are gehiago, herri-hedabideek batzuetan estereotipo, balio eta ikuspuntu jakin batzuk indartzeko moduari buruzko eztabaida ere izan genezake.

6. Nola interpreta dezakete hainbat pertsonak mezu hori?

Gure aurrekari, balio eta sinesmen indibidualak komunikabideen mezuak interpretatzeko moduari eragiten die, eta galdera honek hori kontuan hartzen laguntzen du. Edozein komunikabidetarako, ikusle adina interpretazio izaten dira. Adingabeek hedabideen mezu bat interpretatzen duten bakoitzean, garrantzitsua da kontuan hartzea jatorri desberdineko norbaitek mezu bera oso modu desberdinean interpreta dezakeela.

Horretan sakontzeko, galdera gehiago egin litezke, hala nola, zure esperientziaren zein alderdik eragin dezakete zure interpretazioan? Edo nor izan liteke mezu honen publiko objektiboa?

Galdera gehiago gehitu daitezke, eta bakoitzak egokitzat jotzen dituenak gehitu ditzake.

Ekintza egin baino lehen

- Adingabeek web nabigatzaileetarako sarbidea dutela ziurtatu behar dugu, ikerketa batzuk online egin beharko baitituzte.
- Ikasleek banaka edo talde txikietan lan egin aurretik, gela osorako lan-orria nola erabili azalduko dugu.
- Mezuaren edo edukiaren adibide bat aukeratu behar dugu, eta lan-orriaren bidez gidatu behar dugu ikasgela, aurrera egin ahala galderak elkarrekin erantzunez.

Ekintza egiten dugun bitartean

Banaka edo talde txikietan lan egiten badugu ere, ikasleei beren baliabide-adibideak aukeratzeko utz diezaikegu (kontsultatu zerrenda barne), edo guk aukeratu ditzakegu.

Ikasleak beren adibidea aztertzen hasi aurretik, horri buruzko hasierako inpresio batzuk labur idazteko denbora eman:

Zer aurretiazko ezagutza dute (baldin badaude)?
Zer suposizio dituzte (baldin badaude)?

Behar den laguntza eskaini:

3. galdera: Lagundu ikasleei baliabideak nola finantzatzen diren jakiteko informazioa aurkitzen.

4. galdera: lagundu ikasleei mezuaren alderdiak behatzen, hala nola, hitzak, irudiak, konnotazioak, ikus-diseinua, tonua, errepikapena, etab., eta aztertu zergatik uste duten mezuaren egileak erabaki horiek hartu zituela.

5. galdera: Lagundu ikasleei kontuan hartzen arraza, generoa, etnia, sexu-orientazioa, estatus sozioekonomikoa, kokapen geografikoa eta abar. Egin ikasleek haien buruari galdetzea ea estereotipoak erabiltzen diren eta publiko desberdinek nola hauteman ditzaketen.

7. galdera: Gidatu ikasleak beren galderak sor ditzaten.

Ekintza eta gero

Ikasleak beren hasierako inpresioetara itzul daitezela. Jarduerak aldatu egin al du adibide mediatiko horri buruz pentsatzeko modua? Nola?

Eskatu ikasleei aurkikuntzak ikaskideekin edo talde txikietan partekatzeko. Horren ondoren, eskatu boluntario batzuk klase osoarekin partekatzeko eta bere pentsamendua azaltzeko.

Luzapena

Treba itzazu ikasleak baliabideen kontsumo soiletik haratago joan daitezen. Eska iezaiezu beren hedabide-eredua sortzeko. Eta zuen ikasleek artikulu bat idazten duten edo aurkezpen bat, bideo bat edo multimedia-proiektu bat sortzen duten hurrengoan, eska iezaiezue beren lanari buruz hausnartzeko, galdera hauek buruan dituztela.

Aztertzeko adibideak

Zerrenda hau egokitu dezakezu edo zurea sortu dezakezu:

- Aldizkariko edo iragarkiko artikulua
- Argitalpen birala Facebook, Twitter, Instagram, TikTok (irudia, historia, bideoa, etab.)
- Snapchaten historia
- Instagram argitalpena
- TikTok-eko bideoa
- Abestia
- Filma
- Telebistako programa
- Telebistako iragarkia
- Bideojokoa
- Aplikazio mugikorra
- Youtubeko bideoa
- Online bideo baten aurreko iragarkia
- Bideo musikala
- Webgune bateko iragarkia edo bannerra
- Blogeko sarrera
- Podcasta
- Posta elektronikoa
- Online egunkarien editoriala
- Kanpaina politikoaren iragarkia
- Sare sozialetan zurrumurru biral baten publikazioa.

www.commonsensemedia.org web orrialdetik aterata

Albiste bat egia den ala desinformazioa den jakiteko, gure web orrialdean, ikastetxe eta gurasoentzako baliabideen atalean, desinformazioari buruzko baliabidea ikusi dezakezue.

Lan orria

Jarraibideak

Galdera hauek erantzun eduki bat modu kritikoan aztertzen laguntzeko.

Edukiari buruzko informazioa

Izenburua

Izenburu gabe? Esan eta zeri buruzkoa den azaldu.

Eduki mota

Galderak

1. Nork sortu du mezu edo eduki hau?
 - a. Pertsona, talde, erakunde edo enpresa batek sortu du?

2. Zergatik/Zertarako sortu da mezua?
 - a. Mezuaren helburua informazioa ematea da? Entretenezkoa? Konbentzua? (Edo konbinazioen bat?)
 - b. Zein da mezuaren publiko objektiboa? Nori zuzenduta dago?

3. Nork ordaindu zuen eduki hori sortu edo zabaltzeagatik?

a. Diruak komunikabide asko motibatzen ditu: Nork ordaindu zuen mezu hau emateko/sustatzeko? Zer gehiago ordaindu dute? Zer beste helburu izan ditzakete?

4. Mezua nola saiatzen da zure arreta erakartzen?

a. Zer teknika ari dira erabiltzen jendearen arreta bereganatzeko? Zer teknika erabiltzen ari dira jendearen arreta mantentzeko?

5. Nor dago ordezkaturata mezuan? Eta nor falta da?

- a. Norenak dira irudikatutako ikuspuntu, bizimodu eta balioak?
- b. Zer ikuspuntu, bizimodu eta balio falta dira?

6. Nola interpreta dezakete hainbat pertsonak mezu hori?

7. [Zure galdera propioak egin] *

